

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2021. gada 30. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Protokols (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā – Eiropas Centrālās bankas struktūras loceklis – Dalībvalsts centrālās bankas vadītājs – Imunitāte pret tiesvedību krimināllietā – Apsūdzība saistībā ar darbībām, kas izriet no amata pienākumu pildīšanas dalībvalstī

Lietā C-3/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Rīgas rajona tiesa (Latvija) iesniedza ar 2019. gada 20. decembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 7. janvārī, kriminālprocesā pret

AB,

CE,

“MM investīcijas” SIA,

piedaloties

LR Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*], J. Regans [*E. Regan*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] un I. Ziemele, tiesneši M. Ilešiĉs [*M. Ilešič*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*] un N. Vāls [*N. Wahl*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: M. Longars [*M. Longar*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2021. gada 26. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– AB vārdā – M. Kvēps un A. Repšs, advokāti,

* Tiesvedības valoda – latviešu.

- CE vārdā – D. Vilemons, advokāts,
- LR Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas vārdā – V. Jirgena,
- Latvijas valdības vārdā – K. Pommere, pārstāve,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Gentili, avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *L. Flynn* un *I. Naglis*, kā arī *S. Delaude*, vēlāk *L. Flynn* un *S. Delaude*, pārstāvji,
- Eiropas Centrālās bankas vārdā – *C. Zilioli* un *K. Kaiser*, kā arī *F. Malfrère*, pārstāvji, kuriem palīdz *V. Čukste-Jurjeva*, advokāte,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2021. gada 29. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (OV 2016, C 202, 266. lpp., turpmāk tekstā – “Protokols par privilēģijām un imunitāti”) 11. panta a) punktu, 17. pantu un 22. panta pirmo daļu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesu, kas attiecas uz kukuļņemšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, pret bijušo Latvijas Bankas prezidentu AB, CE un “MM investīcijas” SIA.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Protokols (Nr. 4) par ECBS un ECB statūtiem

- 3 Protokola (Nr. 4) par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem (OV 2016, C 202, 230. lpp.; turpmāk tekstā – “Protokols par ECBS un ECB statūtiem”) 2. pantā “Mērķi” ir noteikts:
“Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 1. punktu un 282. panta 2. punktu [Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS)] galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. Nekaitējot šim mērķim, ECBS Savienībā atbalsta vispārēju ekonomikas politiku, lai palīdzētu sasniegt Savienības mērķus, kas noteikti Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā. ECBS darbojas saskaņā ar principu, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā valda brīva konkurence, un kas veicina resursu efektīvu sadali, kā arī ievēro Līguma par Eiropas Savienības darbību 119. pantā izklāstītos principus.”

4 Šī protokola 3. pantā “Uzdevumi” ir paredzēts:

“3.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 2. punktu, pamatuzdevumi, kas jārisina ar ECBS starpniecību, ir:

- definēt un īstenot Savienības monetāro politiku;
- veikt valūtas operācijas atbilstīgi minētā Līguma 219. pantam;
- turēt un pārvaldīt dalībvalstu oficiālās ārvalstu valūtas rezerves;
- veicināt norēķinu sistēmu vienmērīgu darbību.

3.2. Saskaņā ar minētā Līguma 127. panta 3. punktu 3.1. panta trešais ievilkums neliedz dalībvalstu valdībām turēt un pārvaldīt ārvalstu valūtu kārtējo kontu atlikumus.

3.3. Saskaņā ar minētā Līguma 127. panta 5. punktu, ECBS palīdz veidot līdzsvarotu politiku, ko īsteno kompetentas iestādes, kuras saistītas ar kredītiestāžu konsultatīvu [prudenciālo] uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti.”

5 Atbilstoši minētā protokola 7. pantam “Neatkarība”:

“Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 130. pantu ne [Eiropas Centrālā banka (ECB)], ne valstu centrālās bankas, ne arī kāds no to lēmējinstanču locekļiem, īstenojot [Līgumu] un Statūtu piešķirtās pilnvaras un veicot uzticētos uzdevumus un pienākumus, nelūdz un nepieņem ne Savienības iestāžu [vai struktūru], ne arī kādas dalībvalsts valdības vai citas struktūras norādījumus. Savienības iestādes vai struktūras un dalībvalstu valdības apņemas ievērot šo principu un nemēģināt iespaidot ECB vai valstu centrālo banku lēmējinstanču locekļus, kad viņi veic amata pienākumus.”

6 Protokola par ECBS un ECB statūtiem 9. panta 9.3. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar minētā Līguma 129. panta 1. punktu ECB lēmējinstances ir Padome un Valde.”

7 Šī protokola 10. panta “Padome” 10.1. punktā ir paredzēts:

“Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību [283]. panta 1. punktu Padomē ir ECB Valdes locekļi un to dalībvalstu centrālo banku vadītāji, kuru naudas vienība ir euro.”

8 Minētā protokola 39. pantā “Privilēģijas un imunitāte” ir paredzēts:

“Dalībvalstu teritorijā ECB ir visas privilēģijas un imunitāte, kas vajadzīgas, lai veiktu tās uzdevumus atbilstīgi nosacījumiem, kuri ietverti Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā.”

9 Saskaņā ar Protokola par ECBS un ECB statūtiem 44. pantu “ECB Ģenerālpadome”:

“44.1. Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 129. panta 1. punktu, Ģenerālpadomi izveido kā trešo ECB lēmējinstanci.

44.2. Ģenerālpadomē ir ECB priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un valstu centrālo banku vadītāji. Ģenerālpadomes sēdēs bez balsstiesībām var piedalīties arī citi Valdes locekļi.

[..]”

Protokols par privilēģijām un imunitāti

- 10 Saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 8. pantu:

“Attiecībā uz Eiropas Parlamenta locekļiem nevar veikt izmeklēšanas darbības, viņus aizturēt vai uzsākt tiesvedību sakarā ar viedokli, ko viņi pauduši, vai balsojumu, ko viņi veikuši, pildot pienākumus.”

- 11 Šī paša protokola 9. pantā ir noteikts:

“Eiropas Parlamenta sesijās tā locekļiem ir:

- a) savā valstī – imunitāte, ko piešķir attiecīgās valsts parlamenta locekļiem;
- b) visās citās dalībvalstīs – imunitāte attiecībā uz aizturēšanu un tiesvedību.

Imunitāte tāpat attiecas uz Eiropas Parlamenta locekļiem, kamēr viņi dodas uz Eiropas Parlamenta sanāksmes vietu un prom no tās.

Ja Eiropas Parlamenta locekli aiztur pārkāpuma izdarīšanas laikā, viņš nevar atsaukties uz imunitāti, un tā neliedz Eiropas Parlamentam izmantot tiesības kādam no tā locekļiem atņemt imunitāti.”

- 12 Protokola par privilēģijām un imunitāti 10. pantā ir paredzēts:

“Dalībvalstu pārstāvjiem, kas piedalās Savienības iestāžu darbā, viņu padomdevējiem un tehniskiem ekspertiem, veicot pienākumus, kā arī dodoties uz sanāksmes vietu un prom no tās, ir parastās privilēģijas, imunitāte un atvieglojumi.

Šis pants attiecas arī uz Savienības padomdevēju struktūru locekļiem.”

- 13 Šī protokola 11. pantā ir paredzēts:

“Neatkarīgi no pilsonības Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem visās dalībvalstīs

- a) saskaņā ar Līgumu noteikumiem, kas, no vienas puses, attiecas uz ierēdņu un pārējo darbinieku atbildību attiecībā pret Savienību un, no otras puses, uz Eiropas Savienības Tiesas jurisdikciju domstarpībās starp Savienību un tās ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem, ir imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņi veikuši, pildot amata pienākumus, tostarp viņu teikto vai rakstīto. Šī imunitāte saglabājas arī tad, kad viņi beiguši pildīt amata pienākumus;

[..].”

- 14 Atbilstoši minētā protokola 17. pantam:

“Privilēģijas, imunitāti un atvieglojumus Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem piešķir vienīgi Savienības interesēs.

Jebkurai Savienības iestādei ir jāatņem ierēdnim vai darbiniekam piešķirtā imunitāte, ja šī iestāde uzskata, ka šādas imunitātes atņemšana nav pretrunā Savienības interesēm.”

15 Protokola par privilēģijām un imunitāti 18. pantā ir noteikts:

“Lai piemērotu šo Protokolu, Savienības iestādes sadarbojas ar attiecīgo dalībvalstu atbildīgajām iestādēm.”

16 Šī protokola 22. pantā ir paredzēts:

“Šis protokols attiecas arī uz Eiropas Centrālo banku, tās struktūru locekļiem un personālu, neskarot noteikumus, kas ietverti Protokolā par Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem.

[..]”

Latvijas tiesības

Likums “Par Latvijas Banku”

17 Likuma “Par Latvijas Banku” 2. pantā ir paredzēts, ka Latvijas Banka ir ECBS dalībniiece.

18 Saskaņā ar šī likuma 7. pantu Latvijas Banka sadarbojas ar ECB, Eiropas Savienības dalībvalstu un ārvalstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām. Latvijas Bankai ir tiesības, saņemot ECB piekrišanu, iekļauties starptautiskajās monetārajās institūcijās Protokola par ECBS un ECB statūtiem 6.2. panta izpratnē. Latvijas Banka var piedalīties citu starptautisko finanšu institūciju darbībā, kas atbilst tās mērķiem un uzdevumiem, ievērojot Līguma un šī protokola normas.

19 No minētā likuma 13. panta izriet, ka Latvijas Bankas prezidents, prezidenta vietnieks un padomes locekļi neprasa un nepieņem norādījumus no Latvijas un citu Eiropas Savienības dalībvalstu valdībām, Eiropas Savienības institūcijām un citām nacionālajām, ārvalstu vai starptautiskajām institūcijām un to struktūrām. Šajā pantā – atbilstoši LESD 130. pantam – ir arī paredzēts, ka minētās valdības, institūcijas un to struktūras nav tiesīgas dot norādījumus Latvijas Bankas prezidentam, prezidenta vietniekam un padomes locekļiem vai citādā veidā mēģināt viņus ietekmēt saistībā ar viņu amata pienākumu izpildi. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā realizēšanā.

Kriminālprocesa likums

20 Kriminālprocesa likuma 10. pantā ir noteikts, ka kriminālprocesuālā imunitāte pilnīgi vai daļēji atbrīvo personu no piedalīšanās kriminālprocesā, arī no liecību sniegšanas un dokumentu un priekšmetu izdošanas, aizliedz vai ierobežo tiesības veikt tās kriminālvajāšanu, piemērot pret šo personu piespiedu līdzekļus, kā arī iekļūt un izdarīt izmeklēšanas darbības tās valdījumā esošajās telpās.

21 Saskaņā ar šā likuma 116. panta pirmo līdz trešo daļu:

“(1) Kriminālprocesuālās imunitātes pamats ir Satversmē, šajā likumā, citos likumos un starptautiskajos līgumos noteikts personas, informācijas vai vietas īpašais tiesiskais statuss, kas

garantē personai tiesības pilnīgi vai daļēji nepildīt kriminālprocesuālo pienākumu vai ierobežo tiesības veikt noteiktas izmeklēšanas darbības.

(2) Personas kriminālprocesuālā imunitāte izriet no šīs personas:

- 1) krimināltiesiskās imunitātes, kas noteikta Satversmē vai starptautiskajos līgumos;
- 2) amata vai profesijas;
- 3) statusa konkrētajā kriminālprocesā;
- 4) radniecības.

(3) Personai ir tiesības uz kriminālprocesuālo imunitāti, ja no tās pieprasītā informācija ir ar likumu aizsargāta:

- 1) valsts noslēpums;
- 2) profesionāls noslēpums;
- 3) komercnoslēpums;
- 4) privātās dzīves noslēpums.”

- 22 Kriminālprocesa likuma 404. pantā ir noteikts, ka, ja šajā likumā nav noteikts citādi, prokurors, saskatot pamatu saukt pie kriminālatbildības personu, kurai ar likumu noteikta kriminālprocesuālā imunitāte, vēršas kompetentajā institūcijā ar ierosinājumu atļaut šīs personas kriminālvajāšanu. Ierosinājumam pievieno uzziņu par pierādījumiem, kas pamato tās personas vainu, kuras imunitāti lūdz atcelt.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 23 AB ieņēma Latvijas Bankas prezidenta amatu no 2001. gada 21. decembra līdz 2019. gada 21. decembrim.
- 24 Pēc Latvijas Republikas pievienošanās Savienībai 2004. gada 1. maijā viņš kļuva par ECB Ģenerālpadomes locekli un vēlāk – pēc šīs dalībvalsts pievienošanās eurozonai 2014. gada 1. janvārī – par ECB Padomes locekli.
- 25 Pēc tam, kad Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Latvija) (turpmāk tekstā – “KNAB”) bija uzsācis pirmstiesas kriminālprocesu, 2018. gada 17. februārī AB tika aizturēts, savukārt 2018. gada 19. februārī tika atbrīvots. Ar tajā pašā dienā pieņemtu lēmumu KNAB viņam noteica vairākus drošības līdzekļus, tostarp aizliegumu pildīt Latvijas Bankas prezidenta pienākumus. 2018. gada 28. jūnijā prokurore, kas bija atbildīga par lietu, cēla pret viņu apsūdzību kukuļņemšanā.
- 26 Ar 2019. gada 26. februāra spriedumu Rimšēvičs un ECB/Latvija (C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139) Tiesa, izskatījusi AB un ECB iesniegtās prasības, atcēla KNAB 2018. gada 19. februāra lēmumu, ciktāl ar to AB bija aizliegts pildīt Latvijas Bankas prezidenta pienākumus.

Tiesa nosprieda, ka Latvijas Republika nebija pierādījusi, ka AB atbrīvošana no amata ir balstīta uz tādu pietiekamu elementu esamību, kuri liecinātu, ka viņš ir izdarījis smagu pārkāpumu Protokola par ECBS un ECB statūtiem 14.2. panta otrās daļas izpratnē.

- 27 2019. gada 24. maijā lēmums par AB saukšanu pie kriminālatbildības tika papildināts, un tajā ir ietvertas trīs apsūdzības.
- 28 Pirmā pret AB celtā apsūdzība attiecas uz to, ka pirms 2010. gada 30. jūnija viņš pieņēma kādas Latvijas bankas padomes priekšsēdētāja KM kukuļa piedāvājumu un pašu kukuli, ko veidoja kopīgs atpūtas brauciens uz Kamčatku (Krievija) par summu 7490 EUR apmērā, kurš notika laikā no 2010. gada 20. līdz 30. augustam. Pateicībā par to AB esot devis KM padomus, lai ļautu minētajai bankai izvairīties no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (Latvija) (turpmāk tekstā – “FKTK”) veiktās uzraudzības, un neesot piedalījies FKTK sēdēs, kurās tika skatīti ar šīs bankas uzraudzību saistīti jautājumi.
- 29 Otrā viņam izvirzītā apsūdzība attiecas uz to, ka, pirmkārt, pēc 2012. gada 23. augusta viņš pieņēma kukuļa piedāvājumu, saskaņā ar kuru tās pašas Latvijas bankas valdes priekšsēdētāja vietnieks OP samaksās 500 000 EUR kā atlīdzību par padomiem, ko AB sniegs, lai panāktu FKTK noteikto šīs bankas darbības ierobežojumu atcelšanu un citu ierobežojumu nepiemērošanu, un, otrkārt, AB kā samaksu pieņēma pusi no piedāvātā kukuļa, proti, 250 000 EUR. Otrā puse no kukuļa, ko bija paredzēts samaksāt pēc minētajai bankai labvēlīga FKTK lēmuma pieņemšanas, AB neesot tikusi samaksāta.
- 30 Trešā viņam izvirzītā apsūdzība attiecas uz noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu, lai maskētu tās naudas izcelsmi, kustību un piederību, kura AB tika samaksāta kā otrajā apsūdzībā minētais kukulis. Šis kukulis esot ticis ieguldīts nekustamā īpašuma iegādē, ko veica kāda “aizsega” sabiedrība, izmantojot starpnieka nodoto naudu.
- 31 Kriminālprocesa laikā AB advokāti lūdza iesniedzējtiesu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Protokola par privilēģijām un imunitāti interpretāciju. Atsaucoties uz šī protokola 11. un 22. pantu, viņi norāda, ka minētajā protokolā paredzētā imunitāte pret tiesvedību ir piemērojama AB saistībā ar darbībām, kuras viņš ir veicis ECB Padomes locekļa statusā.
- 32 Prokuratūra neapšaubā, ka AB var būt šāda imunitāte, kad viņš rīkojas ECB Padomes locekļa statusā, tomēr uzskata, ka pamatlietā izskatāmajā kriminālprocesā nodarījumi, kuros viņš tiek apsūdzēts, nav saistīti ar viņa amata pienākumu pildīšanu ECB Padomes locekļa statusā un līdz ar to Protokols par privilēģijām un imunitāti AB nav piemērojams.
- 33 Iesniedzējtiesa norāda, ka, sākoties iztiesāšanai kriminālprocesā, tai vispirms ir jāizšķir jautājums par iespējamās AB imunitātes esamību un tvērumu. Tā vēlas noskaidrot, vai Latvijas Bankas prezidenta statuss, no kura vienlaikus izriet ECB Padomes locekļa statuss, nozīmē, ka imunitāte pret kriminālvajāšanu un tiesvedību AB tiek piešķirta automātiski. Ja tas tā ir, tad iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai imunitātes atcelšana būtu jāpieprasa visos gadījumos vai arī attiecīgi procesa virzītājam – proti, kriminālvajāšanā prokuroram un iztiesāšanas laikā tiesas sastāvam – ir tiesības izvērtēt to, vai konkrētā procesa ietvaros pastāv Eiropas Savienības ieinteresētība, lai attiecīgajai personai būtu šī imunitāte, un, ja šāda ieinteresētība pastāv, lūgt atcelt minēto imunitāti tikai tad, ja darbības ir saistītas ar amata pienākumu pildīšanu Eiropas Savienības iestādē, konkrētajā gadījumā – ECB. Ja ECB Padomes loceklim ir kriminālprocesuālā imunitāte, iesniedzējtiesa uzdod jautājumu arī par to, kurā procesa stadijā ir jāpieprasa šīs imunitātes atcelšana. Visbeidzot

tā norāda – tā kā nevar izslēgt, ka personas rīcību un darbību noteic visa šīs personas rīcībā esošā informācija, faktiski var būt grūtības nodalīt Eiropas Savienības interesēs piešķirto imunitāti un ārpus šīs imunitātes piemērošanas jomas veiktās darbības.

34 Šajos apstākļos Rīgas rajona tiesa (Latvija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Protokola par privilēģijām un imunitāti] 11. panta a) punkts un 22. panta pirmā daļa attiecas uz ECB Padomes locekļa amatu, kuru ieņem dalībvalsts centrālās bankas vadītājs, tas ir, Latvijas Bankas prezidents AB?
- 2) Apstiprinošas atbildes gadījumā uz 1. jautājumu, vai šīs normas turpina nodrošināt kriminālprocesuālo imunitāti personai arī pēc dalībvalsts centrālās bankas vadītāja un attiecīgi ECB Padomes locekļa amata atstāšanas?
- 3) Apstiprinošas atbildes gadījumā uz 1. jautājumu, vai šī imunitāte attiecināma tikai uz “tiesvedību”, kā tas minēts [Protokola par privilēģijām un imunitāti] 11. panta a) punktā, vai paplašināma arī uz kriminālvajāšanu, tai skaitā apsūdzības izsniegšanu un pierādījumu iegūšanu? Gadījumā, ja imunitāte attiecas uz kriminālvajāšanu, vai tas ietekmē pierādījumu izmantošanas iespējamību?
- 4) Apstiprinošas atbildes gadījumā uz 1. jautājumu, vai [Protokola par privilēģijām un imunitāti] 11. panta a) punkts, piemērojot to kopsakarā ar minētā protokola 17. pantu, ļauj procesa virzītājam vai attiecīgajā procesa stadijā – tiesas sastāvam – izvērtēt Eiropas Savienības interešu esību konkrētā procesa ietvaros un tikai gadījumā, ja tiek konstatēta Eiropas Savienības interešu esība, proti, ja AB inkriminētās darbības tiek saistītas ar amata Eiropas Savienības institūcijā pildīšanu, lūgt attiecīgajai iestādei – ECB – atcelt personai imunitāti?
- 5) Vai Eiropas Savienības interešu esība [Protokola par privilēģijām un imunitāti] normu piemērošanā vienmēr saistāma tieši ar pienākumu pildīšanā Eiropas Savienības iestādē pieņemtiem lēmumiem vai veiktām darbībām? Proti, vai pret šādu amatpersonu var veikt kriminālprocesuālas darbības, ja apsūdzība nav saistīta ar amata pienākumiem Eiropas Savienības institūcijā, bet apsūdzība ir saistīta ar darbībām, kas izriet no amatpersonas amata pienākumu pildīšanas dalībvalstī?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 35 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājam var būt šī protokola 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību.
- 36 Pirmām kārtām, ir jākonstatē, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājs ir to personu skaitā, uz kurām attiecas Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. pants.
- 37 Proti, Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka šis protokols attiecas uz ECB, tās struktūru locekļiem un personālu, neskarot noteikumus, kas ietverti Protokolā par ECBS un ECB statūtiem.

- 38 No vienas puses, saskaņā ar LESD 283. panta 1. punktu un Protokola par ECBS un ECB statūtiem 10.1. pantu to dalībvalstu centrālo banku vadītāji, kuru valūta ir euro, *ipso jure* ir ECB Padomes locekļi, savukārt minētā padome saskaņā ar LESD 129. panta 1. punktu un Protokola par ECBS un ECB statūtiem 9.3. pantu ir ECB lēmējinstance. No otras puses, šī protokola 44.2. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstu centrālo banku vadītāji ir Ģenerālpadomes locekļi, savukārt atbilstoši minētā protokola 44.1. pantam Ģenerālpadome ir trešā ECB lēmējinstance.
- 39 Tātad, būdams vismaz vienas ECB struktūras loceklis, dalībvalsts centrālās bankas vadītājs ietilpst to personu skaitā, uz kurām attiecas Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. panta pirmā daļa. Līdz ar to šis protokols viņam ir piemērojams.
- 40 Otrām kārtām, rodas jautājums, vai valsts centrālās bankas vadītājam var būt Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību.
- 41 Proti, no vienas puses, Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. panta pirmajā daļā nav norādīti šī protokola noteikumi, kas ir piemērojami šajā punktā minētajām personām. No otras puses, ar minēto protokolu imunitāte – kuras raksturs un tvērums var atšķirties – tiek piešķirta trim personu kategorijām, un valsts centrālās bankas vadītāja piederība kādai no šīm kategorijām nav acīmredzama.
- 42 Pirmkārt, Protokola par privilēģijām un imunitāti 8. un 9. pantā paredzētā Eiropas Parlamenta locekļu imunitāte ir definēta tādējādi, ka šī definīcija konkrēti attiecas uz viņu pienākumiem un tātad nav piemērojama valsts centrālās bankas vadītājam.
- 43 Otrkārt, Protokola par privilēģijām un imunitāti 10. pantā paredzētā to dalībvalstu pārstāvju imunitāte, kuri piedalās Savienības iestāžu darbā, arī nevar tikt attiecināta uz valsts centrālās bankas vadītāju. No vienas puses, šādu vadītāju nevar uzskatīt par dalībvalsts pārstāvi tad, kad viņš pilda ECB Padomes vai ECB Ģenerālpadomes locekļa pienākumus. Proti, LESD 130. pantā un Protokola par ECBS un ECB statūtiem 7. pantā ir paredzēts, ka valstu centrālo banku vadītāji, veicot viņiem ar Līgumiem uzticētos uzdevumus, nelūdz un nepieņem nekādus norādījumus, tostarp no valsts iestādēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija, C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 72. punkts). No otras puses, katrā ziņā dalībvalstu pārstāvju, kas piedalās Savienības iestāžu darbā, imunitāte ir “parastā [...] imunitāte”, kas, kā ģenerāladvokāte ir norādījusi secinājumā 56. punktā, ir jāsaprot kā atsauce uz Vīnē 1961. gada 18. aprīlī noslēgtajā Konvencijā par diplomātiskajiem sakariem paredzēto imunitāti. Taču uz šādu imunitāti, kas tiek piešķirta diplomātiem, lai nodrošinātu diplomātisko un konsulāro misiju uzdevumu efektīvu pildīšanu rezidences valstī, tās subjekti – ņemot vērās šīs imunitātes būtību – nevar atsaukties attiecībā pret valstīm, ko viņi pārstāv. Līdz ar to dalībvalsts centrālās bankas vadītājs nekādā ziņā nevar atsaukties uz minēto imunitāti attiecībā pret šīs dalībvalsts iestādēm.
- 44 Treškārt, lai gan Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktu ir imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņi veikuši, pildot amata pienākumus, tostarp viņu teikto vai rakstīto, tomēr ir jānorāda, ka valstu centrālo banku vadītāju situācija atšķiras no pirmo minēto personu situācijas. No vienas puses, ciktāl viņi ir uzskatāmi par valsts amatpersonām, viņus ieceļ amatā un attiecīgā gadījumā atsauc no amata dalībvalstis (spriedums, 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija, C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 72. punkts). No otras puses, viņi nav pakļauti kādai

Savienības iestādei, jo saskaņā ar LESD 130. pantu un Protokola par ECBS un ECB statūtiem 7. pantu viņi nelūdz un nepieņem norādījumus no Savienības iestādēm vai struktūrām, kā arī no dalībvalstīm vai jebkurām citām struktūrām.

- 45 Tomēr valsts centrālās bankas vadītāja – kurš, lai gan ir valsts amatpersona, tomēr rīkojas ECBS ietvaros un gadījumā, ja viņš ir tādas dalībvalsts centrālās bankas vadītājs, kuras valūta ir euro, ietilpst galvenās ECB vadības institūcijas sastāvā – stāvokli raksturo dubultfunkcija, kas izpaužas kā jaukts statuss (spriedums, 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija, C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 70. punkts). Tādējādi šis vadītājs rīkojas Savienības iestādes, šajā gadījumā ECB, labā, pildot ECB Padomes locekļa pienākumus. Kā izriet no šī sprieduma 38. punkta, tas pats attiecas uz tādas dalībvalsts centrālās bankas vadītāju, kuras valūta nav euro, viņam pildot ECB Ģenerālpadomes locekļa pienākumus.
- 46 Tāpat imunitāte, kura ir centrālās bankas vadītājam, viņam pildot savus ECB Padomes locekļa vai ECB Ģenerālpadomes locekļa pienākumus, izriet no prasības nodrošināt ECB imunitāti, kas vajadzīga, lai veiktu tās uzdevumus, kā tas ir paredzēts Protokola par ECBS un ECB statūtiem 39. pantā. Līdz ar to centrālās bankas vadītājam, pildot šos amata pienākumus, ir jābūt privilēģijām un imunitātei, kas ir vajadzīgas ECB uzdevumu veikšanai.
- 47 Papildus tam Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā paredzētās imunitātes pret tiesvedību piešķiršana valstu centrālo banku vadītājiem, kuras mērķis ir Savienības interesēs nodrošināt šīs imunitātes subjektu neatkarību no valstu iestādēm, var veicināt neatkarību, kāda LESD 130. pantā un Protokola par ECBS un ECB statūtiem 7. pantā tiek prasīta tostarp minētajiem vadītājiem, viņiem īstenojot Līgumos un Protokolā par ECBS un ECB statūtiem piešķirtās pilnvaras un veicot uzticētos uzdevumus.
- 48 Turklāt, tā kā uz valstu centrālo banku vadītājiem acīmredzami nevar tikt attiecināts neviens no abiem pārējiem Protokolā par privilēģijām un imunitāti paredzētajiem imunitātes veidiem, tad, ja viņiem tiktu liegta arī Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību, rastos paradoksālas sekas, proti, tādas, ka personām, kurām Līgumos ir uzticēta atbildība īstenot Savienības monetāro politiku un kuras ar Līgumiem ir skaidri paredzēts pasargāt no jebkādas ietekmēšanas šo uzdevumu pildīšanā, tiktu liegta jebkāda imunitāte.
- 49 Visbeidzot, Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ECB personālam, uz kuru tas *expressis verbis* attiecas, tiek piešķirta tāda pati imunitāte pret tiesvedību, kāda ir citu Savienības iestāžu personālam. Taču nedz no Līgumiem, nedz no Protokola par ECBS un ECB statūtiem neizriet, ka Savienības likumdevējs būtu vēlējis ECB struktūru locekļiem, it īpaši ECB Padomes, proti, tās galvenās lēmējinstances, locekļiem, piešķirt mazāku aizsardzību nekā ECB personālam kopumā.
- 50 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. pants, lasot to LESD 130. panta un Protokola par ECBS un ECB statūtiem 7. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājam var būt Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību attiecībā uz darbībām, ko viņš veicis, pildot ECB struktūras locekļa amata pienākumus.

Par otro jautājumu

- 51 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts, lasot to kopsakarā ar šī protokola 22. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājam minētā protokola 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību saglabājas arī pēc amata pienākumu pildīšanas beigām.
- 52 Atbilstoši šai tiesību normai Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem imunitāte pret tiesvedību saglabājas arī tad, kad viņi beiguši pildīt amata pienākumus. Kā secināts šī sprieduma 50. punktā, šī imunitāte pret tiesvedību ir atzīstama valsts centrālās bankas vadītājam kā ECB struktūras loceklim saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 22. pantu. Līdz ar to šī imunitāte viņam saglabājas arī pēc tam, kad viņš ir beidzis pildīt šādas struktūras locekļa pienākumus.
- 53 Tādēļ apstākļi, ka valsts centrālās bankas vadītājs beidz pildīt savus pienākumus, kā rezultātā saskaņā ar Protokola par ECBS un ECB statūtiem 10.1. pantu šis vadītājs *ipso jure* beidz pildīt ECB struktūras locekļa amata pienākumus, nenozīmē, ka viņam tiktu atņemta Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību.
- 54 Līdz ar to uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts, lasot to kopsakarā ar šī protokola 22. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājam minētā protokola 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņš veicis, pildot amata pienākumus, saglabājas arī pēc tam, kad viņš ir beidzis pildīt savus amata pienākumus.

Par ceturto jautājumu

- 55 Ar ceturto jautājumu, kas būtu jāizskata pirms trešā jautājuma, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts, lasot to kopsakarā ar šī protokola 17. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj valsts kriminālprocesa virzītājam – proti, atkarībā no procesa stadijas vai nu amatpersonai, kas ir atbildīga par kriminālvajāšanu, vai arī krimināllietās kompetentajai tiesai, – pašam konstatēt, ka ir īstenojušies imunitātes pret tiesvedību nosacījumi, pirms tas vērsas attiecīgajā Savienības iestādē ar pieprasījumu atcelt šo imunitāti.
- 56 Iesākumā ir jānorāda, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā ir paredzēts, ka Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem imunitāte pret tiesvedību ir tikai saistībā ar darbībām, ko viņi veikuši, “pildot amata pienākumus”, proti, Savienībai uzticēto uzdevumu pildīšanas ietvaros (spriedums, 1968. gada 11. jūlijs, *Sayag un Leduc*, 5/68, EU:C:1968:42, 585. lpp.).
- 57 Turklāt ar šo protokolu Savienībai atzītām privilēģijām un imunitātei ir funkcionāls raksturs tādā ziņā, ka to mērķis ir panākt, lai Savienības darbībai un neatkarībai netiek likti šķēršļi, kas it īpaši nozīmē, ka Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem privilēģijas, imunitāte un atvieglojumi tiek piešķirti tikai Savienības interesēs (rikojums, 1990. gada 13. jūlijs, *Zwartveld* u.c., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 19. un 20. punkts, kā arī spriedums, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, 47. punkts).

- 58 Lai nodrošinātu šo funkcionālo raksturu, minētā protokola 17. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka imunitāti Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem piešķir vienīgi Savienības interesēs. Šī paša protokola 17. panta otrajā daļā šis pats princips tiek īstenots, paredzot, ka jebkurai Savienības iestādei ir jāatceļ ierēdņim vai citam darbiniekam piešķirtā imunitāte, ja šī iestāde uzskata, ka šādas imunitātes atcelšana nav pretrunā Savienības interesēm.
- 59 No iepriekš minētā izriet, ka nevis valsts kriminālprocesa virzītājam, bet gan attiecīgajai Savienības iestādei ir jāizvērtē, vai imunitātes atcelšana nav pretrunā Savienības interesēm.
- 60 Turpretim nedz Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā, nedz tā 17. pantā nav norādīts, kuras iestādes kompetencē ir izvērtēt šī sprieduma 56. punktā atgādināto imunitātes pret tiesvedību piemērošanas nosacījumu, proti, ka Savienības ierēdnis vai darbinieks viņam pārņemto darbību ir veicis, pildot savus amata pienākumus.
- 61 Līdz ar to iestāde, kuras kompetencē ir novērtēt, vai šis nosacījums ticis izpildīts, ir jānosaka, ņemot vērā šo Protokola par privilēģijām un imunitāti normu kontekstu un mērķi.
- 62 Pirmām kārtām, Savienības iestāde, pie kuras pieder attiecīgais ierēdnis vai darbinieks, vislabāk spēj noteikt, kādā statusā viņš ir rīkojies. Ir pat iespējams, ka šīs iestādes rīcībā ir dokumenti, kas vajadzīgi pārkāpuma konstatēšanai (rīkojums, 1990. gada 13. jūlijs, *Zwartveld* u.c., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315). Turklāt Protokola par privilēģijām un imunitāti 17. panta otrajā daļā attiecīgajai Savienības iestādei *expressis verbis* piešķirtā kompetence pārbaudīt, vai tai adresētais pieprasījums par imunitātes atcelšanu nav pretrunā Savienības interesēm, pati par sevi nozīmē, ka tai ir kompetence pārliecināties, ka ierēdnis vai darbinieks viņam pārņemto darbību ir veicis, pildot amata pienākumus Savienības labā. Proti, ja ierēdņa vai darbinieka rīcība nav veikta, viņam pildot savus amata pienākumus, pret viņiem notiekošs process *a fortiori* nevar apdraudēt Savienības intereses. No iepriekš minētā izriet, ka šā sprieduma 56. punktā atgādinātā nosacījuma izvērtēšana ir tās Savienības iestādes kompetencē, pie kuras pieder attiecīgā persona.
- 63 Otrām kārtām, šāds secinājums tomēr nenozīmē, ka attiecīgajai Savienības iestādei visos apstākļos būtu kompetence izvērtēt, vai Savienības ierēdnis vai darbinieks viņam pārņemto darbību ir veicis, pildot savus amata pienākumus.
- 64 Proti, kā ģenerāladvokāte būtībā ir norādījusi secinājumā 93. punktā, jautājumu, vai pastāv šķērslis kāda Savienības personāla locekļa kriminālvajāšanai tādas imunitātes dēļ, uz kuru viņš var atsaukties, praksē vispirms izskata dalībvalstu kompetentās iestādes vai tiesas, jo tikai šo iestāžu vai tiesu rīcībā ir informācija, kas ļauj noteikt, vai inkriminētajam nodarījumam ir tādas darbības iezīmes, ko šāds personāla loceklis būtu veicis, pildot amata pienākumus tās Savienības iestādes labā, pie kuras viņš pieder.
- 65 Ja šajos apstākļos tām nebūtu nekādas kompetences izvērtēt, vai darbība ir veikta, pildot amata pienākumus, tām būtu jāprasa attiecīgajai Savienības iestādei atcelt imunitāti visos gadījumos, kad inkriminēto darbību ir veicis Savienības ierēdnis vai darbinieks.
- 66 Tomēr ar šādu interpretāciju netiktu ievēroti mērķi, kurus bija paredzējuši sasniegt Līgumu autori, piešķirot Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem imunitāti pret tiesvedību.
- 67 Proti, no vienas puses, saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktu imunitāte pret tiesvedību attiecas tikai uz darbībām, ko Savienības ierēdņi un pārējie darbinieki veic, pildot amata pienākumus, un līdz ar to aptver tikai nelielu daļu no krimināli sodāmām

darbībām, ko šie ierēdņi un darbinieki varētu veikt. Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka šis jēdziens attiecas tikai uz darbībām, kuras pēc sava rakstura ir uzskatāmas par personas, kas atsaucas uz imunitāti, dalību iestādes, kurai tā ir piederīga, uzdevumu īstenošanā (spriedums, 1968. gada 11. jūlijs, *Sayag un Leduc*, 5/68, EU:C:1968:42, 585. lpp.). Ņemot vērā pašu šo definīciju, var pieņemt, ka krāpšanas nodarījumi vai, kā tas ir pamatlietā, kukuļņemšanas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas nodarījumi neietilpst Savienības ierēdņa vai cita darbinieka, kā arī dalībvalsts centrālās bankas vadītāja, kurš piedalās ECB struktūrā, amata pienākumu robežās un līdz ar to nevar tikt atzīti par darbībām, ko šīs personas būtu veikušas, pildot amata pienākumus.

- 68 No otras puses, no Protokola par privilēģijām un imunitāti 17. panta pirmās daļas izriet, ka imunitātes pret tiesvedību mērķis ir vērsts tikai uz to, lai, izvairoties no šķēršļu likšanas Savienības darbībai un neatkarībai (rikojums, 1990. gada 13. jūlijs, *Zwartveld* u.c., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 19. punkts), nodrošinātu Savienības interešu aizsardzību, un tātad šī imunitāte nedrīkst traucēt dalībvalstīm īstenot savu kompetenci noziedzīgu nodarījumu apkarošanas jomā gadījumos, kad šīs intereses nav apdraudētas.
- 69 Šīs kompetences īstenošana tiktu traucēta vai vismaz sistemātiski aizkavēta, ja valsts kriminālprocesa virzītājam visos gadījumos būtu jāprasa attiecīgajai Savienības iestādei atcelt imunitāti, tiklīdz pret kādu no šīs iestādes ierēdņiem vai darbiniekiem tiktu sākta kriminālvajāšana.
- 70 Līdz ar to šim valsts kriminālprocesa virzītājam ir jābūt tiesīgam konstatēt, ka Savienības ierēdņa vai cita darbinieka izdarīto nodarījumu šis ierēdnis vai darbinieks acīmredzami nav veicis, pildot savus amata pienākumus.
- 71 Tas, ka valsts kriminālprocesa virzītājs un attiecīgā Savienības iestāde daļa kompetenci novērtēt, vai darbību, kuru var kvalificēt par noziedzīgu nodarījumu, Savienības ierēdnis vai cits darbinieks ir veicis, pildot savus amata pienākumus, turklāt atbilst nodomam, ko Līguma autori ir pauduši Protokola par privilēģijām un imunitāti 18. pantā. Proti, šajā pantā ir paredzēts, ka, lai piemērotu šo protokolu, Savienības iestādēm ir jāsadarbojas ar attiecīgo dalībvalstu atbildīgajām iestādēm.
- 72 Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka ikvienai Savienības iestādei ir pienākums sniegt aktīvu palīdzību tiesvedībā krimināllietā, paziņojot valsts tiesai dokumentus un atļaujot šīs iestādes ierēdņiem vai darbiniekiem liecinieku statusā sniegt liecības valsts procesā, jo šīm iestādēm, piemērojot minēto protokolu, ir jāievēro tām noteiktais pienākums lojāli sadarboties ar valsts iestādēm, it īpaši tiesu iestādēm (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 1990. gada 13. jūlijs, *Zwartveld* u.c., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 21. un 22. punkts).
- 73 Runājot par šīs sadarbības kārtību, ir jānorāda, ka praksē jautājums par to, vai Savienības ierēdnis vai darbinieks inkriminēto darbību ir veicis, pildot amata pienākumus, vispirms rodas valsts kriminālprocesa virzītājam un ka šis virzītājs spēj tikai virspusēji izvērtēt šī kritērija iestāšanās faktu. Tādējādi, ja kriminālprocesa virzītājs konstatē, ka darbību, kas ir kriminālprocesa priekšmets, apsūdzētais Savienības ierēdnis vai darbinieks acīmredzami nav veicis, pildot savus amata pienākumus, procesu pret viņu var turpināt, jo imunitāte pret tiesvedību nav piemērojama. Turpretim, ja kādā kriminālprocesa stadijā minētajam valsts kriminālprocesa virzītājam rodas šaubas par šo jautājumu, tam saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā paredzēto lojālas sadarbības principu un atbilstoši Protokola par privilēģijām un imunitāti 18. pantam ir jāapspriežas ar attiecīgo Savienības iestādi un – gadījumā, ja šī iestāde uzskata, ka darbība ir veikta, pildot amata pienākumus, – ir jāpieprasa šai iestādei atcelt apsūdzētā ierēdņa vai darbinieka imunitāti.

- 74 Gadījumā, ja valsts kriminālprocesa virzītājs no paša sākuma secina, ka attiecīgais ierēdnis vai darbinieks attiecīgo darbību ir veicis, pildot savus amata pienākumus, šim virzītājam, ja tas vēlas turpināt šo procesu, ir tieši jāvēršas attiecīgajā Savienības iestādē ar pieprasījumu atcelt viņa imunitāti. Saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 17. panta otrajā daļā ietvertu noteikumu, kurā īpaši izteikts Savienības iestāžu un struktūru pienākums lojāli sadarboties ar dalībvalstīm, šis pieprasījums atcelt imunitāti ir jāapmierina, ja vien nav konstatēts, ka tas ir pretrunā Savienības interesēm. Šis Savienības privilēģiju un imunitātes funkcionālais un līdz ar to relatīvais raksturs, kuru Tiesai jau ir bijusi iespēja uzsvērt (rīkojums, 1990. gada 13. jūlijs, *Zwartveld* u.c., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 20. punkts), ir jāievēro vēl jo vairāk tādēļ, ka procesa efektivitāte, tostarp krimināllietās, dalībvalstīs pati par sevi var tieši atbilst Savienības interesēm, it īpaši saistībā ar tās finanšu interešu aizsardzību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 2. maijs, *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 27.–29. punkts; 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 53.–55. punkts, kā arī 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 212.–214. punkts).
- 75 Iepriekš aprakstītās kompetences sadales un pareizas īstenošanas ievērošanu vajadzības gadījumā nodrošina Eiropas Savienības Tiesa saskaņā ar Līgumos paredzētajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Tādējādi saistībā ar apstākli, ka valsts iestādes, tostarp tiesas, kas ir atbildīgas par kriminālprocesu, nav izpildījušas no lojālas sadarbības principa izrietošo pienākumu apspriesties ar attiecīgo Savienības iestādi gadījumā, kad nevar saprātīgi izslēgt jebkādas šaubas par to, vai darbība, kas veido apgalvoto noziedzīgo nodarījumu, ir veikta, pildot amata pienākumus, var vērsties Tiesā, izmantojot LESD 258. pantā paredzēto procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi. Savukārt, ja attiecīgajai Savienības iestādei ir tikusi pieprasīta imunitātes atcelšana un minētā iestāde šo pieprasījumu ir noraidījusi, par šā noraidījuma spēkā esamību kompetentā valsts tiesa var uzdot prejudiciālu jautājumu vai attiecīgā dalībvalsts var celt tiešu prasību uz LESD 263. panta pamata. Visbeidzot, apsūdzētais Savienības ierēdnis vai darbinieks par Savienības iestādes, pie kuras viņš pieder, lēmumu atcelt viņa imunitāti pret tiesvedību var celt Tiesā prasību saskaņā ar Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu un 91. pantu, jo šis lēmums ir viņam nelabvēlīgs akts (spriedums, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, 48. punkts).
- 76 Ņemot vērā šī sprieduma 50. punktā izdarīto secinājumu, saskaņā ar kuru atbilstoši Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktam valsts centrālās bankas vadītājam – kā ECB struktūras loceklim saskaņā ar šī protokola 22. pantu – ir imunitāte pret tiesvedību, šī sprieduma 56.–75. punktā sniegtā interpretācija tādā pašā veidā ir piemērojama šāda vadītāja gadījumā.
- 77 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts, lasot to kopsakarā ar šī protokola 17. un 22. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts kriminālprocesa virzītāja – proti, atkarībā no procesa stadijas vai nu amatpersonas, kas ir atbildīga par kriminālvajāšanu, vai arī krimināllietās kompetentās tiesas – kompetencē ir pirmām kārtām izvērtēt, vai noziedzīgais nodarījums, ko, iespējams, ir izdarījis valsts centrālās bankas vadītājs, rīkojoties ECB struktūras locekļa statusā, ir atzīstams par darbību, kuru šis vadītājs veicis, pildot savus uzdevumus šajā struktūrā, bet šaubu gadījumā šim procesa virzītājam saskaņā ar lojālas sadarbības principu ir pienākums lūgt ECB atzinumu un minēto atzinumu ievērot. Savukārt gadījumā, kad ECB saņem pieprasījumu par šī vadītāja imunitātes atcelšanu, tikai ECB kompetencē ir izvērtēt, vai šāda imunitātes atcelšana nav pretrunā Savienības interesēm, neskarot šī vērtējuma iespējamo kontroli Tiesā.

Par trešo jautājumu

- 78 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētā imunitāte pret tiesvedību liedz veikt visu kriminālvajāšanas darbību kopumu, tostarp izmeklēšanas pasākumus, pierādījumu iegūšanu un apsūdzības izsniegšanu, vai tomēr tā tikai nepieļauj to, ka šīs imunitātes subjekti tiek tiesāti un atzīti par vainīgiem tiesā, un vai šī imunitāte pret tiesvedību ir šķērslis izmeklēšanas gaitā iegūto pierādījumu turpmākai izmantošanai.
- 79 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa prasībām izriet, ka Savienības tiesību normas formulējums, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās saturu un tvērumu, neatkarīgi no dalībvalstīs izmantotās kvalifikācijas parasti visā Savienībā ir interpretējams autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā attiecīgās tiesību normas formulējumu, kā arī tās kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ietilpst, mērķus (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Turpmāks starptautiskās aizsardzības pieteikums), C-18/20, EU:C:2021:710, 32. punkts).
- 80 No tā izriet – tā kā Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā nav atsauces uz valsts tiesībām, šajā tiesību normā ietvertais jēdziens “imunitāte pret tiesvedību” ir uzskatāms par Savienības tiesību autonomu jēdzienu, kura nozīmei un tvērumam ir jābūt identiskiem visās dalībvalstīs. Līdz ar to Tiesas kompetencē ir sniegt šā jēdziena vienveidīgu interpretāciju Savienības tiesību sistēmā.
- 81 Saistībā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkta formulējumu ir jānorāda, ka visu valodu redakcijās šajā tiesību normā paredzētā imunitāte nepieļauj vismaz to, ka šīs imunitātes subjekti tiek tiesāti un atzīti par vainīgiem tiesā. Turpretim no minētās tiesību normas formulējuma vien nevar secināt, ka šī imunitāte neaptver arī dažas no šī sprieduma 78. punktā minētajām kriminālprocesuālajām darbībām, kā secinājumu 71. punktā būtībā ir norādījusi ģenerālvokāte.
- 82 Līdz ar to jēdziens “imunitāte pret tiesvedību” šīs tiesību normas izpratnē ir jāinterpretē tās konteksta un mērķu gaismā.
- 83 Runājot par Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkta kontekstu, ir jānorāda, ka šī protokola 8. un 9. pantā Eiropas Parlamenta locekļu imunitātes tvērums ir definēts konkrētāk nekā Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku imunitātes tvērums. No šiem pantiem izriet, ka Parlamenta locekļu imunitāte ir definēta tādējādi, ka tā ietver kriminālvajāšanu un tānad tā nav ierobežota tikai ar tiesvedības stadiju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 21. oktobris, *Marra*, C-200/07 un C-201/07, EU:C:2008:579, 27. punkts, kā arī 2020. gada 17. septembris, *Troszczynski/Parlaments*, C-12/19 P, EU:C:2020:725, 39. punkts). Savukārt Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā attiecībā uz imunitāti pret tiesvedību šāds precizējums nav ietverts.
- 84 Runājot par Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkta mērķiem, tas ir vērsts uz to, lai liegtu dalībvalsts iestādēm veikt kriminālvajāšanu pret Savienības ierēdņiem vai darbinieku tikai izņēmuma gadījumos, proti, tad, kad minētais ierēdnis vai darbinieks viņam inkriminēto darbību ir veicis, pildot savus amata pienākumus, un vienīgi tiktāl, cik tas ir absolūti nepieciešams Savienības interešu aizsardzībai. Taču, lai izvērtētu šos imunitātes pret tiesvedību piemērošanas nosacījumus, vispirms ir jākonstatē faktu esamība un attiecināmība un tādējādi visbiežāk ir jāveic

policijas vai tiesas izmeklēšana un pierādījumu iegūšana. Tādējādi relatīvajam tvērumam, ko Protokola par privilēģijām un imunitāti autori apzināti ir noteikuši imunitātei pret tiesvedību, būtu pretrunā situācija, kurā šī imunitāte radītu šķēršļus policijas vai tiesas izmeklēšanai.

- 85 Turklāt pārāk plaša imunitātes pret tiesvedību jēdziena interpretācija, tajā ietverot policijas un tiesas izmeklēšanu, kā arī pirmstiesas kriminālprocesu, radītu risku, ka Savienības ierēdņi un darbinieki gandrīz pilnībā tiktu atbrīvoti no kriminālatbildības un ka varētu tikt ļaunprātīgi kavēta krimināltiesību īstenošana attiecīgajā dalībvalstī gadījumos, kad pret kādu no šiem ierēdņiem vai darbiniekiem tiktu ierosināts process, bet tas būtu pretrunā LES 2. pantā izklāstītajām vērtībām, kuras ir nostiprinājuši Līgumu autori, it īpaši tiesiskumam. Šajā ziņā it īpaši nebūtu attaisnojams, ka kriminālprocesa virzītājs nevar šai personai izsniegt apsūdzību.
- 86 No iepriekš minētā izriet, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību neliedz veikt visu kriminālvajāšanas darbību kopumu, tostarp izmeklēšanas pasākumus, pierādījumu iegūšanu un apsūdzības izsniegšanu.
- 87 Tomēr, ja, sākot no valsts iestāžu veiktās izmeklēšanas stadijas un pirms lietas nodošanas tiesā, tiek konstatēts, ka Savienības ierēdnim vai darbiniekam var būt imunitāte pret tiesvedību attiecībā uz darbībām, par kurām ir sākta kriminālvajāšana, šīm iestādēm saskaņā ar LES 4. panta 3. punktu un Protokola par privilēģijām un imunitāti 18. pantu ir jāprasa attiecīgajai Savienības iestādei atcelt imunitāti, savukārt minētajai iestādei šādā gadījumā ir pienākums rīkoties it īpaši tā, kā izklāstīts šī sprieduma 58., 62. un 74. punktā.
- 88 Attiecībā uz jautājumu, vai imunitāte pret tiesvedību nepieļauj izmeklēšanas laikā iegūto pierādījumu turpmāku izmantošanu, no iepriekš minētā izriet, ka šai imunitātei nav šāda tvēruma. Tā vienīgi liedz izmantot iegūtos pierādījumus tālab, lai panāktu, ka attiecīgais Savienības ierēdnis vai darbinieks tiek tiesāts un atzīts par vainīgu kādā darbībā, uz kuru attiecas šī imunitāte. Turpretim, tā kā minētā imunitāte ir tikai attiecīgajam Savienības ierēdnim vai darbiniekam saistībā ar konkrētu darbību, tā neliedz šos pierādījumus izmantot citos procesos, kas attiecas uz citām darbībām, kuras nav aptvertas ar imunitāti, vai kas vērsti pret trešām personām.
- 89 To pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti šī sprieduma 76. punktā, tā 81.–88. punktā izklāstītā interpretācija ir arī jāievēro, izvērtējot dalībvalsts centrālās bankas vadītāja – ECB struktūras locekļa statusā – imunitāti pret tiesvedību.
- 90 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētā imunitāte pret tiesvedību neliedz veikt visu kriminālvajāšanas darbību kopumu, tostarp izmeklēšanas pasākumus, pierādījumu iegūšanu un apsūdzības izsniegšanu. Tomēr, ja, sākot no valsts iestāžu veiktās izmeklēšanas stadijas un pirms lietas nodošanas tiesā, tiek konstatēts, ka personai, uz kuru attiecas izmeklēšana, var būt imunitāte pret tiesvedību attiecībā uz darbībām, par kurām ir sākta kriminālvajāšana, šīm iestādēm ir jāprasa attiecīgajai Savienības iestādei atcelt imunitāti. Šī imunitāte neliedz izmeklēšanas laikā iegūtos pierādījumus izmantot citās tiesvedībās.

Par piekto jautājumu

- 91 Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts un 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uz imunitāti pret tiesvedību Savienības interesēs var atsaukties tad, ja šis imunitātes subjekts tiek apsūdzēts kriminālprocesā par darbībām, kas nav saistītas ar pienākumiem, kurus viņš veic Savienības iestādes labā.
- 92 Iesākumā ir jāatgādina, ka, pirmkārt, no Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkta izriet, ka Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem imunitāte pret tiesvedību ir tikai attiecībā uz darbībām, kas veiktas, viņiem pildot amata pienākumus, un, otrkārt, no šā protokola 17. panta pirmās daļas izriet, ka šī imunitāte tiek piešķirta tikai tad, ja tā ir attaisnojama ar Savienības interesēm.
- 93 Kā izklāstīts šī sprieduma 73. punktā, gadījumā, ja kriminālprocesa virzītājs konstatē, ka Savienības ierēdņa vai darbinieka izdarītais nodarījums acīmredzami nav atzīstams par darbību, kas veikta, pildot amata pienākumus, tas var izslēgt imunitāti pret tiesvedību un attiecīgajai Savienības iestādei nav jāizvērtē Savienības interešu esamība saistībā ar pieprasījumu par imunitātes atcelšanu.
- 94 Līdz ar to imunitāte pret tiesvedību nav piemērojama kriminālprocesā, kas tiek veikts pret Savienības ierēdņiem vai darbinieku un attiecas uz darbībām, kurām nav nekādas saistības ar viņa amata pienākumu pildīšanu. Kā atgādināts šī sprieduma 76. punktā, šis secinājums attiecas arī uz dalībvalsts centrālās bankas vadītāju kā ECB struktūras locekli.
- 95 Aizsardzībai, kas ar Protokolu par privilēģijām un imunitāti tādējādi ir piešķirta imunitātes pret tiesvedību subjektiem, kā atgādināts šī sprieduma 74. punktā, ir funkcionāls un līdz ar to relatīvs raksturs, un tā tostarp neļauj attiecīgā gadījumā viņus pasargāt pret iespējamu spiedienu, kas uz viņiem varētu tikt apzināti izdarīts, ļaunprātīgi ierosinot procesu saistībā ar darbībām, kuras Savienības ierēdņi vai citi darbinieki nav veikuši, pildot savus amata pienākumus. Tomēr ir jāatgādina, ka saskaņā ar lojālas sadarbības principu dalībvalstīm atbilstoši LES 4. panta 3. punkta trešajai daļai ir jāsekmē Savienības uzdevumu izpilde un jāatturas no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Savienības mērķu sasniegšanu. Kā ģenerālvokāte būtībā ir norādījusi secinājumu 138. punktā, šāds spiediens varētu kavēt Savienības iestāžu darbību un līdz ar to apdraudēt tās mērķu sasniegšanu.
- 96 Katrā ziņā lojālas sadarbības pienākuma ievērošanu saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti 18. pantu un LES 4. panta 3. punktu var panākt, izmantojot procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi (spriedums, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Slovēnija (ECB arhīvi), C-316/19, EU:C:2020:1030). Turklāt, runājot par valsts centrālās bankas vadītāju, kas ir ECB Padomes loceklis, LESD 130. pants, kurš pārņemts Protokola par ECBS un ECB statūtiem 7. pantā un kurā ir garantēta ECB vai valstu centrālo banku lēmējinstanču locekļu neatkarība, tiem veicot uzdevumus un pienākumus, ko uzliek Līgumi un Protokols par ECBS un ECB statūtiem, arī veido atbilstošu juridisko pamatu, lai Komisija varētu panākt, ka Tiesa attiecīgā gadījumā konstatē mēģinājumus apdraudēt šo neatkarību.
- 97 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz piekto jautājumu ir jāatbild, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. panta a) punkts un 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka imunitāte pret tiesvedību nav piemērojama tad, ja šis imunitātes subjekts tiek apsūdzēts kriminālprocesā par darbībām, kas nav veiktas, viņam pildot amata pienākumus Savienības iestādes labā.

Par tiesāšanās izdevumiem

98 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 22. pants, lasot to LESD 130. panta un Protokola (Nr. 4) par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem 7. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājam var būt Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību attiecībā uz darbībām, ko viņš veicis, pildot Eiropas Centrālās bankas struktūras locekļa amata pienākumus.
- 2) Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 11. panta a) punkts, lasot to kopsakarā ar šī protokola 22. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts centrālās bankas vadītājam minētā protokola 11. panta a) punktā paredzētā imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņš veicis, pildot amata pienākumus, saglabājas arī pēc tam, kad viņš ir beidzis pildīt savus amata pienākumus.
- 3) Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 11. panta a) punkts, lasot to kopsakarā ar šī protokola 17. un 22. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts kriminālprocesa virzītāja – proti, atkarībā no procesa stadijas vai nu amatpersonas, kas ir atbildīga par kriminālvajāšanu, vai arī krimināllietās kompetentās tiesas – kompetencē ir pirmām kārtām izvērtēt, vai noziedzīgais nodarījums, ko, iespējams, ir izdarījis valsts centrālās bankas vadītājs, rīkojoties Eiropas Centrālās bankas struktūras locekļa statusā, ir atzīstams par darbību, kuru šis vadītājs veicis, pildot savus uzdevumus šajā struktūrā, bet šaubu gadījumā šim procesa virzītājam saskaņā ar lojālas sadarbības principu ir pienākums lūgt Eiropas Centrālās bankas atzinumu un minēto atzinumu ievērot. Savukārt gadījumā, kad Eiropas Centrālā banka saņem pieprasījumu par šī vadītāja imunitātes atcelšanu, tikai Eiropas Centrālās bankas kompetencē ir izvērtēt, vai šāda imunitātes atcelšana nav pretrunā Eiropas Savienības interesēm, neskarot šī vērtējuma iespējamo kontroli Tiesā.
- 4) Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 11. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētā imunitāte pret tiesvedību neliedz veikt visu kriminālvajāšanas darbību kopumu, tostarp izmeklēšanas pasākumus, pierādījumu iegūšanu un apsūdzības izsniegšanu. Tomēr, ja, sākot no valsts iestāžu veiktās izmeklēšanas stadijas un pirms lietas nodošanas tiesā, tiek konstatēts, ka personai, uz kuru attiecas izmeklēšana, var būt imunitāte pret tiesvedību attiecībā uz darbībām, par kurām ir sākta kriminālvajāšana, šim iestādēm ir jāprasa attiecīgajai Eiropas Savienības iestādei atcelt imunitāti. Šī imunitāte neliedz izmeklēšanas laikā iegūtos pierādījumus izmantot citās tiesvedībās.
- 5) Protokola (Nr. 7) par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 11. panta a) punkts un 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka imunitāte pret tiesvedību nav piemērojama tad, ja šīs imunitātes subjekts tiek apsūdzēts kriminālprocesā par darbībām, kas nav veiktas, viņam pildot amata pienākumus Eiropas Savienības iestādes labā.

Lenaerts

Bay Larsen

Jürimäe

Lycourgos

Regan

Jääskinen

Ziemele

Ilešič

Bonichot

Xuereb

Wahl

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2021. gada 30. novembrī.

Sekretārs

A. Calot Escobar

Priekšsēdētājs

K. Lenaerts